

6. Pilatus wast zijn handen in onschuld

Rechts wast Pilatus zijn handen boven een schaal waar een dienaar een flinke scheut water op uitgiet. Door de manier waarop hij zijn hoofd afwendt, geeft Pilatus duidelijk te kennen zich verder aan het geval te willen onttrekken. Een knappe weergave! Links wordt Christus door een bende met spiesen en hellebaarden afgevoerd om zijn kruis op te gaan nemen. De wachter naast zijn linkerzijde keert zijn hoofd om naar het tafereel met Pilatus: *“Is het menens? Dan gáán we maar.”* Christus kijkt onbewogen voor zich uit. Tussen de dienaar met de waterkan en Pilatus zien we nog twee figuren. De man met de stevige lange baard, die een rode baret draagt, een adviseur, gebaart met zijn geheven rechtervuist: *“Het moet inderdaad maar afgelopen zijn.”* Nergens zag ik een vergelijkbare figuur naast Pilatus bij diens handwassing. Ontgaat ons hier misschien een hint naar een bestaande adviseur van een bestaande stadhouder, iemand van het “Spaanse kamp” in de Nederlanden?

Foto Sofie Nagel

De versiering van het baldakijn boven het hoofd van Pilatus en de adviseur is nogal een rommeltje geworden, maar de bedoeling is nog duidelijk.

De architecturen links en in het midden, met opeengehoopte profiellijsten, roepen effectief een stukje Jeruzalem op. Zien we in de straat in het midden misschien de smalle maar hoge poort die “de Naald” heette, een nachtpoort naar een smalle steeg speciaal voor kamelen met hoog opgetaste belading, van (te) laat arriverende karavanen? Door het oog daarvan - hier letterlijk aangeduid in de winding bovenop de spitse opening - kan een kameel gemakkelijke passeren dan een rijkaard naar de hemel kan gaan! (Evangelie van Mattheus hoofdstuk 19, vers 24)

Allerlei details zijn onduidelijk geworden maar de bedoeling is meestal duidelijk. De bloot lijkende torso boven de lamellengordel van de dienaar met de lampetkan, draagt evident een nauwsluitend Romeins borstkuras. Hoe zit Pilatus precies op zijn zetel? Hoe staat die zetel precies boven op de trap treden? De dienaar met de kan drukt zijn linkervoet met de zijkant tegen de bovenste trede aan, om zo dicht mogelijk naar Pilatus toe te klimmen. Het duurt allemaal even voor je het ziet. De omkijkende wachter heeft een soepelere winding in zijn lijf, die van de echte renaissancistische “*figura serpentinata*”. Hij heeft zowaar ook nog een joyeuze “egelstralen-pluim” op zijn spitse hoofddekse.

Foto's Sofie Nagel

Voor al het gezicht en de handen van Pilatus zijn duidelijk bijgewerkt met verf. Zie hieronder. In hoeverre er oorspronkelijk al verf gebruikt zou kunnen zijn in aanvulling op het “naaldschilderen” zou ik niet durven zeggen. Hier lijkt het een mislukte poging te betreffen om nog iets van de gezichten te redden.

Eigen foto JvH

Van het “baldakijn” dat domweg herhaald wordt boven elk van de zes taferelen op de aurifriezen van de Koorkap heb ik elders nog geen duidelijke variant kunnen vinden.

Er wordt geen gewelf meer mee gesuggereerd. Door het ontbreken van zuiltjes die het baldakijnblok dragen, lijkt de functie van het scheppen van de ruimte rondom de taferelen te zijn verwisseld voor de functie van opgetrokken theaterscherf.

Foto rechts Sofie Nagel

De metalen “fruitmand” doet mij denken aan de vuurkorf die was gaan behoren tot de *arma christi*. Een met vruchten en loof gevulde vuurkorf zou zowaar een symbolische betekenis kunnen geven aan wat slechts de zoveelste modieuze groteskenversiering lijkt te zijn.

In de top van het grote raam met het Laatste Avondmaal in de noordelijke dwarsbeuk van de Sinte-Katharina-kerk in Hoogstraten verschijnen de lantaarn van Malchus en een vuurkorf te midden van de *arma Christi*.

Eigen foto's JvH

